

Innføringskurs II - ”Prosjekt Oslo” (SGO1002)

Siktemål

Dette kurset skal gi studentene praktisk erfaring med samfunnsgeografiske arbeidsmåter. Et viktig mål er å lære hvordan kunnskaper og metoder kan anvendes i en regional kontekst, avgrenset til Osloregionen. Studentene vil få trening i å formulere problemer, innhente data (kvantitative og kvalitative), foreta beregninger og analyser, utarbeide en faglig rapport og legge fram resultatene muntlig. Det er også et mål at studentene skal bli kjent med sosiale, demografiske og kulturelle trekk ved Osloregionen, samt med lokale/regionale utfordringer innenfor planlegging og politikk. Et tredje mål er å inkludere/integrere studentene i et faglig og sosialt miljø.

Undervisning

Kurset har fem innledende forelesninger etterfulgt av fem seminarer og veiledning i grupper (tre studenter). Forelesningene foregår i uke 3-7, mens seminarene og veiledningen foregår over en periode på to og en halv måned fra og med uke 6.

Anbefalte forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har avlagt eksamen i SGO1001 – Innføring i samfunnsgeografi. De må også ha tatt eller være i ferd med å gjennomføre SGO1900- Metode.

Evaluering

Prosjektet skal munne ut i en rapport, forfattet av gruppen. Rapporten blir evaluert og gitt karakter av en egen kommisjon. Gruppen står kollektivt ansvarlig for innholdet. I tillegg må studentene legge fram resultatene på et avsluttende seminar.

Tema og områdevalg

Alle gruppene må besvare én og samme oppgave, som inneholder både kvantitative og kvalitative problemstillinger. For å få til et godt samarbeid med lokale forvaltningsenheter, vil studentene fordeles på ulike underområder av Osloregionen.

”Prosjekt Oslo” 2005”

Fra og med 1. januar 2004 ble antall bydeler i Oslo redusert fra 25 til 15. Samtidig fikk bydelene et utvidet ansvar innenfor velferd, forvaltning av parker, boligforvaltning og administrasjon av bostøtte. Hensikten med reformen har vært å ”...flytte ressurser fra administrasjon til tjenesteproduksjon, desentralisere flere oppgaver, styrke brukermedvirkningen og legge forholdene til rette for et levende nærdemokrati” (Oslo kommune 2002: ”Større ansvar til færre bydeler”, s. 1). Dette målet og de valgte virkemidlene er i et litt større perspektiv en fortsettelse av reformarbeidet som ble innledet i 1986, da Oslo erstattet den tradisjonelle formannskapsmodellen med et parlamentarisk system.

Mot denne bakgrunnen er prosjektoppgaven for 2005 viet følgende tema:

Oslos nye bydeler – et samfunnsgeografisk portrett

Hver gruppe studerer én bydel. *Bydelen* er i denne sammenheng både en administrativ enhet og, i større eller mindre grad, et ”sted”. Begge disse aspektene inngår i oppgaven, ut fra en tanke om at effektiv tjenesteproduksjon og nærhet til innbyggerne er to sider av samme sak.

Opgaven inneholder fire hovedspørsmål, som alle må besvares. Det første spørsmålet suppleres av relativt strukturerte instruksjoner med hensyn til analyseteknikker og presentasjonsformer. I denne delen av oppgaven får dere god anledning til å dokumentere kunnskaper innenfor kvantitativ metode. De to neste spørsmålene har en mer åpen karakter. Her vil dere kunne bruke både kvantitative og kvalitative tilnæringer. Det siste spørsmålet krever hovedsakelig en kvalitativ tilnærming.

1. *Hva kjennetegner befolkningsstrukturen i bydelen?*

Beskriv sosiale, demografiske og etniske fordelingsmønstre i bydelen. I denne anledning skal dere:

- Presentere et kart over bydelen, gjerne et som dere selv har konstruert ved hjelp av GIS.
- Aggregere/disaggregere statistikk etter behov.
- Beskrive endringer i folketallet for perioden 1994-2004. Sammenlign utviklingen i bydelen med utviklingen i hele Oslo. Presenter endringene i en krysstabell eller en grafisk figur.
- Beskrive sosiale, demografiske og etniske endringer for perioden 1994-2004. Bruk krysstabeller og lokaliseringkvotienter.
- Beskrive demografiske og etniske variasjoner internt i bydelen (mellom grupper av grunnkretser). Bruk krysstabeller og lokaliseringkvotienter.
- Beskrive endringer i folketallet og befolkningsstrukturen framover mot 2010.
- Konstruere en levekårsindeks som gir et sammenfattet bilde av sosiale belastninger.

Dere må selv finne fram til aktuelle tabeller i de statistiske publikasjonene (både i papirformat og via Internett). Studer først beskrivelsen av tabellene. Vær omhyggelig med bruk enheter, variabler og definisjoner. Det forutsettes at dere kommenterer hvert enkelt punkt. Husk at resultatene i størst mulig utstrekning skal brukes til sammenligninger. Vær konsekvent med sifferbruk. Husk at tabeller og figurer i størst mulig grad skal være selvinstruerende, det vil si kunne leses og forstås uten omfattende tekst.

Denne del av rapporten kan fortsette ut i nitide detaljbetraktninger. Prøv å unngå dette. Poenget er å få en grov oversikt som kan danne utgangspunkt for besvarelsen av punkt 2-4.

2. *Hvilke utfordringer står bydelen overfor i velferdspolitikken?*
Anvend empirien som framskaffes under spørsmål 1, samt planer, budsjett, rapporter og/eller intervjuer.
3. *Har bydelen indre variasjoner og/eller en størrelse som hemmer velferdspolitikken?*
Utnytt informasjonen som framkom under spørsmål 1 og 2.
4. *Har bydelen en egen "stedsidentitet", og er det valgte navnet dekkende for denne identiteten?*
Anvend informasjonsmateriale fra bydelsreformen, samt historisk kunnskap.

Bydelsplaner, bydelsbudsjett og annet materiale fra bydelene vil være et viktig underlag i besvarelsen av oppgaven.

Utforming av oppgaven

Rapporten skal være "profesjonelt" utformet:

- forside med tittel og forfatternavn (eventuelt kandidatnummer),
- tabell- og figurfortegnelse og kildehenvisninger,
- skrift i 12 punkter, halvannen linjeavstand,
- om lag 30 sider (forside, innholdsfortegnelse og kildeoversikt ikke inkludert).

Opgaven skal leveres i fire eksemplar, hvorav ett skal være uinnbundet og uten stifter.

Et eksemplar av rapporten skal kunne sendes til bydelen.

Litteratur

Det er ikke noe pensum i vanlig forstand på dette kurset. Litteraturen som gjengis nedenfor må derfor forstås som en del av underlaget for rapportskrivingen. Lokalhistorie og annen litteratur fra steder i byen vil være et viktig supplement. Forsøk også å utnytte litteratur fra SGO 1001 – Innføring i samfunnsgeografi.

- Barstad, A. (1997): *Store byer, liten velferd? Om segregasjon og ulikheter i norske storbyer*. Sosio-økonomiske studier. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Barstad, A. og Kirkeberg, M. (2003) *Levekår og ulikhet i storby*. Utredninger til Storbymeldingen. http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200334/notat_200334.pdf
- Blom, S. (2002): *Innvandrerens bosettingsmønster i Oslo*. Sosiale og økonomiske studier, 107. Oslo: Statistisk sentralbyrå.
- Djuve, A. B. og Hagen, K. (2002): *Nyere levekårsforskning og kriteriesystemet i Oslo*. Oslo: Fafo-notat 2002: 23.
- Djuve, A. B., Bjørnskau, T. og Hagen K. (1996): *Fra behov til budsjett. En evaluering av Oslo kommunes kriteriebaserte budsjettfordeling mellom bydelene*. Oslo: Fafo-rapport 210.
- Gunnerud Berg, N. (2002) *Mennesker og steder*. *Plan 3*, 40-43.

Hagen, K., Djuve, A. B. og Vogt, P. (1994) *Oslo – den delte byen?* Oslo: Fafo-rapport 161.

Helgesen, M., Klausen, J. E. og Fimreite, A. L. (2001): *Færre og større bydeler*. Oslo: NIBR-rapport 2017: 17.

Myrvold T. og Klausen, J. E. (2002): *Politikk eller teknikk. Styringsmessige implikasjoner av Oslo kommunes system for fordeling av midler til bydelene*. NIBR-rapport 2002:12.

Oslo kommune (2002): *Statistikk over sosioøkonomiske forhold – ikke publiserte tabeller*. Byrådsavdeling for finans.

Oslo kommune (2002): *Større ansvar til færre bydeler*. Byrådssak 57/02.

Oslo kommune (2003): *Bydelsreform 2004*. www.oslo.kommune.no

Oslo kommune (2003): *Kommuneplan 2004. Oslo mot 2020. Høringsutkast*. Byrådet, mars 2003.

Oslo kommune (2003): *Kommuneplan 2004. Oslo mot 2020. Plangrunnlag*. Byrådet, mars 2003.

Oslo kommune (2003): *Presentasjon av kriteriesystemet - et system for fordeling av ressurser til bydelene*. <http://www.fin.oslo.kommune.no/default.asp?id=17754>

Oslo kommune (2003/2004): *Byrådets budsjettforslag for 2004. Grønt hefte: Dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene*. Byrådsavdeling for finans, seksjon for plan og analyse.

Oslo kommune: *Oslostatistikken*. <http://www.fin.oslo.kommune.no/default.asp?id=17754>

Finnes også i papirform.

Oslo kommune: *Statistisk Årbok for Oslo*. <http://www.fin.oslo.kommune.no/default.asp?id=17752>. Finnes også i papirform.

Røe, P. G. (2002) Sosiokulturelle stedsanalyser – et supplement til de tradisjonelle stedsanalysene. *Plan*, 76-81.

Solerød, H. (2001): *Indikatorer, indekser og andre mål*. Oslo: Unipub kompendier.

St.meld. nr. 31 2002-2003 Storbymeldingen: Om utvikling av storbypolitikk. <http://odin.dep.no/krd/norsk/publ/stmeld/016001-040011/dok-bn.html>

Statistisk sentralbyrå: *Hjulet*. <http://www.ssb.no/emner/03/hjulet/index.html>

Statistisk sentralbyrå: *Nøkkeltall for kommunene*. <http://www.ssb.no/emner/00/00/20/kostra/>

Statistisk sentralbyrå: *Statistikkbanken*. <http://www3.ssb.no/Statistikkbanken/>

Vatne Pettersen, S. (2003) Bosettingsmønster og segregasjon i storbyregionene. Ikke-vestlige innvandrere og grupper med høy og lav utdanning. Utredninger til Storbymeldingen. http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200333/notat_200333.pdf

Wessel, T. (2002): *Levekår og ulikheter i Oslo*. Universitetet i Oslo: Underlagsrapport til kommuneplan 2004.